

УДК 677.47

ОТРИМАННЯ СОРБЕНТІВ НА ОСНОВІ ВІДХОДІВ ВОЛОКНИСТИХ МАТЕРІАЛІВ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ЇХ ВЛАСТИВОСТЕЙ

Инж. Є.В. Кучеренко

Доц. Ю.О. Будаш

Наук. керівник проф. В.П. Плаван

Київський національний університет технологій та дизайну

Найбільш ефективним і екологічно доцільним серед існуючих методів видалення плівки нафтопродуктів вважається сорбційний. Відомо, що в якості нафтових сорбентів використовуються як природні матеріали на рослинній і мінеральній основі (бавовна, торф, торф'яний мох, тирса, деревинна стружка, деревинна мука, пенька, солома, глина, перліт тощо), так і штучні синтетичні на основі віскози, гідратцелюлози, синтетичних волокон, термопластичних матеріалів, пінополіуретану тощо (Табл.).

Таблиця – Характеристика сорбентів

Неорганічні сорбенти	
<p>Переваги:</p> <ul style="list-style-type: none"> • низька вартість; • можливість виробництва у великих обсягах; • термостійкість (порівняно з синтетичними), що дозволяє їх використовувати в разі небезпеки загоряння нафтової плями або наявного вже осередку загоряння. 	<p>Недоліки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • низька ємність – не утримують бензин, дизельне паливо, гас; • тонуть разом з нафтою при ліквідації наслідків розливів нафтопродуктів у водному середовищі; • низька щільність, що обумовлює доставку до місця локалізації нафтового розливу великих обсягів сорбентів.
Синтетичні сорбенти	
<p>Переваги:</p> <ul style="list-style-type: none"> • мають високу нафтоємність; • простота схеми регенерації, що реалізує віджимання поглиненої нафти з її повторним використанням (в порівнянні з неорганічними). 	<p>Недоліки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • токсичність; • низька щільність, що обумовлює доставку до місця локалізації нафтового розливу великих обсягів сорбентів.
Органомінеральні і природні органічні сорбенти	
<p>Переваги:</p> <ul style="list-style-type: none"> • екологічна чистота та безпечність; • широка сировинна база; • висока нафтоємність у порівнянні з невисокою вартістю; • здатність до біорозкладання. 	<p>Недоліки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • залежність від температурних умов (за низьких температур є малоефективними).

Останніми роками все більш широке застосування отримують волокнисті сорбційно-активні матеріали. Мало відрізняючись від гранульованих адсорбентів за своїми характеристиками місткості, вони значно перевершують їх по ряду інших показників. Наприклад, їх відрізняє вища хімічна і термічна стійкість, однорідність пористої структури, значний об'єм мікропор і вищий коефіцієнт масопередачі (у 10-100 разів більше, ніж у інших сорбційних матеріалів). Установки, в яких використовуються волокнисті матеріали, займають значно меншу площу. Подібні волокнисті абсорбенти можуть використовуватись для очищення стічних вод від нафтопродуктів, солей важких металів. Ці сорбенти порівняно з неорганічними і природними володіють більш високою сорбційною ємністю (до 40 г/г сорбенту), а можливість їх виробництва з вторинної сировини дозволяє вирішити проблему утилізації полімерних відходів.

**Нові наукомісткі технології виробництва матеріалів,
виробів широкого вжитку та спеціального призначення**
Технологія хімічних волокон і опоряджувального виробництва

Сировиною для отримання волокнистих матеріалів можуть бути відходи шкіряного, текстильного і полімерного виробництва. Наприклад, волокнисті відходи бавовни. Відомі способи отримання композитів до складу яких крім волокнистих відходів входять зв'язуючий реагент, барвник, ароматизатор. Волокнисті відходи певним чином подрібнюються і змішуються із зв'язуючою речовиною (смолою). Можна регулювати міцність, щільність волокнистих матеріалів та інші характеристики. Зв'язуючою речовиною може бути поліетилен, поліпропілен, поліамід та інші полімерні матеріали.

У роботі досліджувалась однорідність розподілу волокон на поверхні для двох зразків нетканого матеріалу отриманого після процесів штапелювання, прочісування та голкопробивання сумішей. Зразок №1 – вихідна суміш ПА-6,6/ лайкра у співвідношенні 70/30 об. %. Зразок №2 – ПА-6,6/лайкра/льон у співвідношенні 35/15/50 об. %.

Зображення поверхні досліджених зразків нетканних матеріалів наведено на рис. 1.

Методом аналізу зображення визначалася однорідність розподілу волокон у цілому так і однорідність вздовж та поперек напрямку голкопробивання.

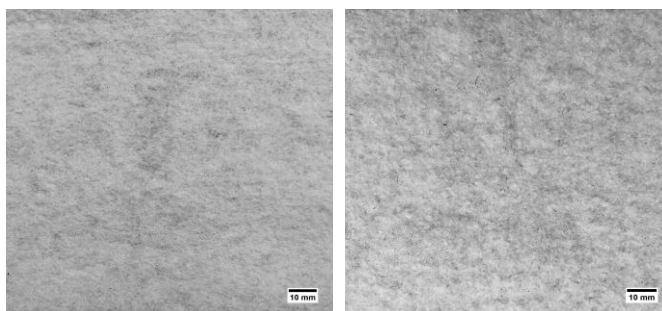

Рисунок 1

Гістограми розподілу різних показників однорідності для досліджених типів нетканних матеріалів наведені на рис.2.

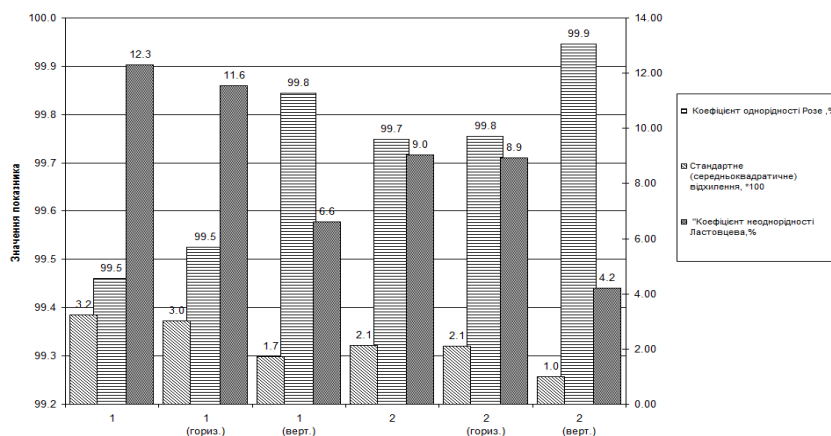

Рисунок 2

З представлених результатів видно, що показники неоднорідності для 2-го зразка в цілому менші, а коефіцієнти однорідності відповідно більші ніж для 1-го зразка. Це свідчить про те, що додавання льону у вихідну суміш в цілому збільшує однорідність розподілу волокон у нетканому матеріалі.

При порівнянні неоднорідності розподілу волокон у напрямку руху матеріалу (гориз.) при голкопробиванні та у поперечному напрямку (верт.) визначили, що як для 1-го так і для 2-го зразка коефіцієнти неоднорідності в обох вказаних напрямках значно різняться (приблизно у 2 рази). При цьому рівномірність матеріалу помітно більша по ширині зразка, ніж у напрямку руху матеріалу при голкопробиванні.

Таким чином волокнисті відходи текстильної промисловості, які містять 70 % поліуретанового волокна і 30% поліаміду можуть використовуватись для отримання екологічно безпечного полімерного композиційного матеріалу із сорбційними чи теплозахисними властивостями. Способи одержання нових композиційних матеріалів є досить простими та дешевими. Для поліпшення теплофізичних характеристик отриманого матеріалу до складу може вводиться 30-50 % волокнистих відходів льону, що також підвищує однорідність розподілу волокон у нетканому матеріалі.